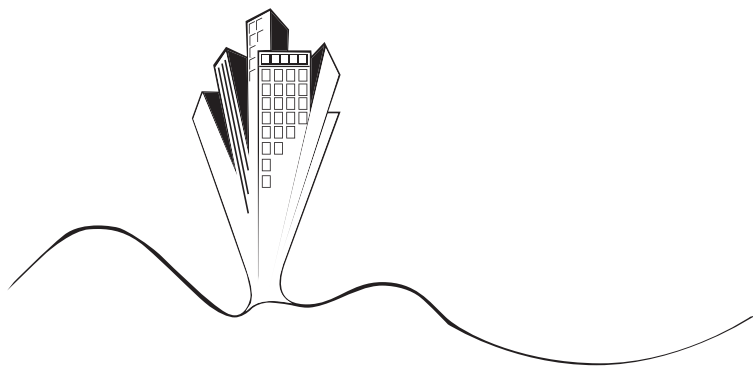

POZNÁVANIE CEZ DIALÓG

UČEBNICA KATOLÍCKEHO NÁBOŽENSTVA
PRE 5. ROČNÍK ZÁKLADNÝCH ŠKÔL
VÝCHODNÝ OBRAD

POZNÁVANIE CEZ DIALÓG

UČEBNICA KATOLÍCKEHO NÁBOŽENSTVA
PRE 5. ROČNÍK ZÁKLADNÝCH ŠKÔL
VÝCHODNÝ OBRAD

PaedDr. Daniela Tribulová

Nihil obstat: Mons. Bernardus Bober, Archiepiscopus Metropolitae Cassoviensis.

Imprimatur: Mons. Joannes Orosch, Archiepiscopus Tyrnaviensis, Trnaviae die 8 octobris 2014, nr. 7351/14.

Učebnica je hradená z finančných prostriedkov MŠVvaŠ SR

Poznávanie cez dialóg

Učebnica katolíckeho náboženstva pre 5. ročník základných škôl - východný obrad

Recenzenti:

ThDr. Branislav Kluska, PhD.

PhDr. Beáta Slamová

Vydal Spolok svätého Vojtecha – Vojtech, spol. s r. o., Trnava 2021, ako svoju 4 317. publikáciu v koordinácii s Katolíckym pedagogickým a katechetickým centrom

Autor:

PaedDr. Daniela Tribulová

Jazyková úprava:

Mgr. Veronika Zummerová

Fotografie:

Ľubomír Lehotský, Slovo - archív redakcie, archív Milana Lacha, Mária Žarnayová, Michal Petrílák, Proglas - archív redakcie, archív Mikuláša Tressu, Radoslav Hospodár

Grafická a technická úprava:

Mgr. František Tokarčík

Vydanie prvé

Tlač:

Finidr, Český Těšín

Text publikácie neprešiel jazykovou korektúrou vydavateľstva SSV.

ISBN 978-80-8161-465-1

**Katolícke pedagogické
a katechetické centrum, n.o.**

ÚVOD DO 5. ROČNÍKA

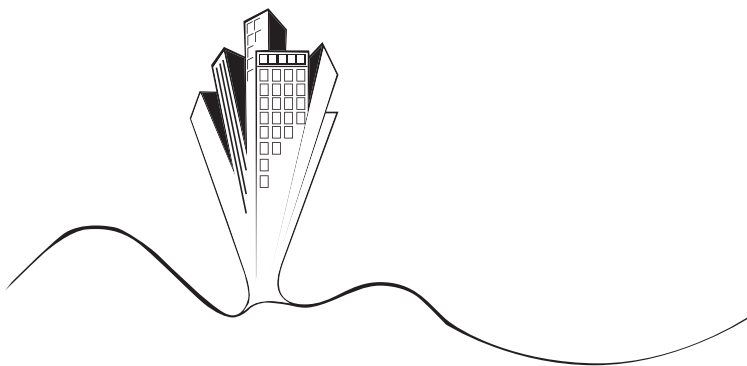
Milý piatok, milá piatačka,

prázdniny sú za nami. Ako si ich prežil? Iste si navštívil nejaké nové a zaujímavé miesta a stretol si sa s mnohými ľuďmi. S niektorými z nich si sa určite rozprával – viedol si s nimi dialóg. Práve počas rozhovoru si ich lepšie spoznal a zistil, či si s tým človekom rozumieš alebo nie. Nikto z nás nedokáže žiť sám, bez ľudí a bez vzájomnej komunikácie.

Tak ako nie je možné žiť bez komunikácie s ľuďmi, pre kresťana nie je možné žiť bez rozhovoru s Bohom, v ktorom ho môžeme lepšie spoznať. Ročníkovou **témou** 5. ročníka je *Poznávanie cez dialóg*, ktorej cieľom je poukázať na miesto, dôležitosť a rôzne spôsoby dialógu Boha a človeka prostredníctvom sviatostí, liturgického slávenia, čítania Božieho slova.

Základným **symbolom** piateho ročníka je **dom**. Objavuje sa a rozvíja v každej téme. Dom nám poskytuje bezpečie, ochranu. Aj ja sám som akoby dom, ktorý oživuje nesmrteľná duša. Konkrétnymi skutkami sa starám o svoj dom. V dome sa stretávajú ľudia, príbuzní, najbližší, vedú spoločne dialóg, komunikujú. V ročníku sa stretávame aj so symbolom chleba.

Ročníkový cieľ je spoznávať spôsoby komunikácie Boha s ľuďmi. Nadchnúť sa pre komunikáciu s Bohom prostredníctvom sviatostí, liturgického slávenia, čítania Božieho slova. Prostredníctvom komunikácie sa približovať k Bohu a k ľuďom.

Príslovia a porekadlá o dome:

- Doma ako chceš, inde ako smieš.
- Každý je vo svojom dome pánom.
- Lepší doma bandurka, jak u cudzích pečenka.
- Lepší doma krajec chleba, než v cudzine krava celá.
- Všade dobre, doma najlepšie.
- Nešťastný taký dom býva, kde kohút mlčí a sliepka kričí.
- To je dom, kde chodí mnoho doň.
- Dom rozdelený spadne.
- Vysoký dom, zlo býva v ňom.
- Čo dom, to iná obyčaj v ňom.
- Smeti z domu nevynášaj.
- Jeden dom dvoch pánov netrpí.
- Malý pán vo veľkom dome sa stratí.
- Načo tomu dom, keď nič nemá v ňom.
- Čo sa doma navarilo, nech sa doma poje.
- Čo do sveta pošleš, to sa ti domov vráti.

Domov

Keď som sám a v cudzom svete s bezútešnou dušou mojou bôľnou.

Clivota a smútok sú tu, preto vravím, teda podťe so mnou.

Nasadneme na vlak, čo má na vagóne tabuľu smer domov,
tam si každý z nás, to dúfam, pekne krásne pôjde cestou svojou.

Domov je čo vždy cítim s tými, ktorých rád mám.

Chvíle s nimi metú všetok nepokoj, strach a tiež klam.

Keď som doma, je mi dobre, veru je mi dobre, už nie som sám.

V spomienkach a návratoch si často moje prázdne srdce blúdi.

Či na zemi konečná je, kde sa podeli tí, ktorých ľúbim?

Tichý hlások, kdesi vnútri pozýva ma neustále domov.

Moja náruč chce byť všetkých, ale chce byť taktiež navždy tvojou.

Domov je čo chcem, cítim s tými, ktorých rád mám,

život s nimi zmetie všetok nepokoj, strach a tiež klam.

Budem doma, bude dobre, v nebi bude dobre, už nebudem sám.

Text piesne: skupina Kapucíni, CD INAK

Domov nám dáva pocit bezpečia, istoty, lásky. Vždy tam nájdeme ľudí, ktorí nás čakajú, pohladia, vypočujú, pomôžu, poradia. Tými najbližšími sú istotne naši rodičia – mama a otec.

Mama a otec sa starajú o naše telesné potreby – zabezpečujú nám jedlo, pitie, posteľ, oblečenie. Okrem týchto vecí sa však starajú i o naše duchovné potreby – od malička nás učia poznávať svet okolo nás, učia nás rozprávať, chodiť, neskôr nám čítajú rozprávky, potom ich čítajú spolu s nami, učia nás modliť sa a sú našimi prvými učiteľmi viery. Tento pocit bezpečia, istoty a lásky sa nedá ničím iným nahradiť.

Učebnica obsahuje päť tém.

Prvý tematický celok **Boh hovorí k človeku**, ktorý je rozdelený na šesť tém, predstavuje Božie slovo, cez ktoré sa Boh prihovára k človeku. Poznať Božie slovo znamená vedieť sa v ňom orientovať, čo je jedným z cieľov prvej témy. Cez vierozvestcov, ktorí prinášajú nový jazyk a písmo, poukazuje na význam byzantskej misie.

Druhá časť **Dialóg Boha a človeka** prostredníctvom biblických postáv poukazuje na modlitbu ako dôverný dialóg človeka s Bohom. V piatich podtémach sa stretneme s modlitbami Dávida, Šalamúna, Márie a Ježiša. Prostredníctvom osoby sv. Františka sa naučíme modlitbu chvály, vďaky, ale aj spôsoby osobnej modlitby.

Človek komunikuje aj prostredníctvom symbolov, gest, úkonov, čo je náplňou tretieho tematického celku s názvom **Náš dialóg s Bohom**. Tieto prvky komunikácie sa spájajú v liturgickom roku. Upriamuje našu pozornosť na dôležitosť slávenia, naučí nás spoznávať význam jednotlivých symbolov, úkonov v liturgii.

Štvrtý tematický celok **Obeta Božieho ľudu** poukazuje na dôležitosť a význam obety. Porovnáva starozákonnú a novozákonnú obeť Božieho Baránka. Vysvetľuje význam prinášania obetných darov. Obeta ako jeden zo spôsobov komunikácie má dôležité miesto v živote človeka.

Posledný tematický celok **Dialóg cez službu** nás vedie k uvedomeniu si, že aktívnym dialógom je služba. Služba v rodine, v Cirkvi, služba chorým. Aj prostredníctvom troch sviatostí (sviatosti manželstva, posvätnej vysviacky a sviatosti pomazania chorých) Cirkev slúži ľuďom. V tejto časti sa spája aj Božie slovo, modlitba, úkony, gestá, obeta, ako i služba počas slávenia svätej omše, prostredníctvom ktorej môžeme slúžiť iným.

Svätá omša je jedno z pomenovaní Eucharistie, ktorá je prameňom a vrcholom celého kresťanského života a keďže je to nekrvavá obeta Ježiša Krista, je aj vrcholom modlitby, vrcholom komunikácie, ktorej účinky môžeme obetovať aj za iných, živých i zomrelých ľudí.

V závere učebnice sa nachádzajú základné modlitby, pravdy a pozdravy, ako aj prikázané sviatky na Slovensku.

V učebnici nás budú sprevádzať tieto symboly:

UVAŽUJ

– citát zo Svätého písma

ÚLOHA

– úlohy na vypracovanie

ZAPAMÄTAJ SI

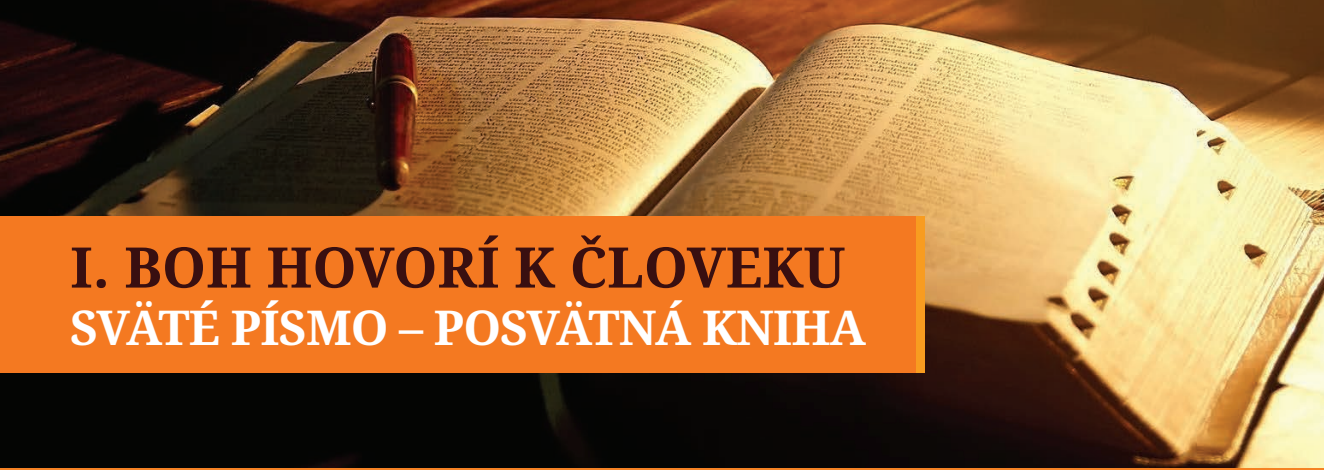
– zhrnutie učiva danej témy

ÚLOHA

1. Vyber si jedno príslovie o dome a vysvetli jeho význam.
2. Porozmýšľaj nad myšlienkami úvodnej básne. Ved' rozhovor so spolužiakmi na tému „domov“.
3. Čo podľa teba znamená symbol domu?

I. BOH Hovorí k Človeku

SVÄTÉ PÍSMO – POSVÄTNÁ KNIHA

UVAŽUJ

Celé Písmo je Bohom vnuknuté a užitočné na poučanie, na usvedčovanie, na nápravu a na výchovu v spravodlivosti, aby bol Boží človek dokonalý a pripravený na každé dobré dielo.

2 Tim 3, 16–17

Boh k ľuďom hovoril mnoho ráz a rozličným spôsobom. Prihovoril sa Noemovi, neskôr Abramovi vo videní, Mojžišovi sa zjavil Boží anjel v ohnivom plameni.

Knihy Písma isto, verne a bez omylu učia pravdu, pretože sú inšpirované, teda napísané Z vnuknutia Svätého Ducha a preto je ich pôvodcom Boh. (*Youcat*, s. 20)

Vo Sv. písme nájdeme s istotou všetko, čo človek potrebuje vedieť o Bohu a o ceste k spáse. (*Youcat*, s. 21)

UVAŽUJ

Tu sa mu zjavil Boží anjel v ohnivom plameni z trňového kríka. Keď naň hľadel, videl, že trňový krík horí plameňom, ale nezhára. Vtedy si Mojžiš povedal: „Pôjdem a obzriem si ten čudný jav. Prečo trňový krík nezhorí.“

Ex 3, 2–3

Každý deň počas svätej liturgie počúvame čítanie zo Svätého písma, v ktorom sa nám Boh prihovára. V kázňach a príhovoroch nám kňaz vysvetľuje, čo nám chce Boh týmito slovami povedať. Sväté písmo je aj v dnešnej dobe vhodné na povzbudenie i poučenie.

Biblia je dielo Božie i dielo ľudské

Boh sám poučuje svoj ľud prostredníctvom **svätopiscov**. Knihy Svätého písma napísali ľudia z **Božieho vnuknutia**. Boh svätopiscom vnukol, čo majú napísať a počas písania ich viedol, aby napísali to a len to, čo on sám chcel. Takto je Biblia aj dielom ľudského rozumu a ľudskej ruky. Preto majú jednotlivé knihy rozličný štýl. V Biblii nehľadáme zdroj vedomostí o prírode a o vesmíre. **Biblia nám podáva pravdy o Bohu**, o jeho добрote a láske k človeku.

Inšpirácia

Možno sa aj vám stalo, že vám prišla na um zaujímavá myšlienka a niekto vám azda ani neuveril, že ste to vymysleli, alebo vytvorili vy. Niečo vás inšpirovalo (zaujímavá skúsenosť, zážitok) a dokázali ste vytvoriť veľkú vec. Podobne aj Boh inšpiroval pisateľov Biblie, že napísali len to, čo on chcel.

Inšpirácia je nadprirodzené Božie pôsobenie na človeka – svätopisca – pri písaní kníh Biblie.

Knihy Svätého písma sú dielom jednotlivých autorov, ktorí písali v rozličnej dobe, inej kultúre, jazyku. Sväté písmo písali ľudia, ktorých si vybral sám Boh. Svätý Duch ich pri písaní viedol (inšpiroval), aby napísali len to, čo chce Boh. Preto všetko, čo je napísané vo Svätom písme, je Božie slovo. Z neho sa dozvedáme, ako Boh prehovoril k ľuďom a zjavoval samého seba.

inšpirácia (lat.)

vnuknutie, popud na tvorenie;
forma zjavenia božského ducha,
nezávislá od ľudského zvestovateľa

Biblia alebo Sväté písmo

Slová Biblia a Sväté písmo pomenúvajú tú istú knihu. „**Biblia**“ je slovo gréckeho pôvodu a znamená súbor kánonických kníh kresťanského náboženstva. Voláme ju aj Knihou kníh.

Starý zákon obsahuje 46 kníh. V knihách Starého zákona sa nachádza nenahraditeľný poklad modlitieb a múdrosti, predovšetkým v žalmoch. Pripravuje ľudí na to, že sa Boží Syn stane človekom. Keď sa v Novom zákone spomínajú Písma, myslí sa vždy na texty Starého zákona.

Nový zákon obsahuje 27 kníh. Je naplnením Božieho zjavenia. Obsahuje evanjeliá, ktoré sú základom Svätého písma a najvzácnejším pokladom Cirkvi. Všetky Božie prisľúbenia dané v SZ sa naplnili v Ježišovi Kristovi. Starý a Nový zákon má teda spolu